

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет права, публічного
управління та національної безпеки
Кафедра правознавства
Кваліфікаційна робота
на правах рукопису**

КАНАШУК ДМИТРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

УДК 343.326:341

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ПРАВОВІ ОСНОВИ БОРОТЬБИ З МІЖНАРОДНИМ
ТЕРОРИЗМОМ**

081 «Право»

**Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело _____ Канашиук Д.С**

**Керівник роботи
Скулиш Є.Д.
доктор юридичних наук, професор**

Житомир – 2021

Висновок кафедри правознавства за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри правознавства № __ від «__» _____ 2021 р.

Завідувачка кафедри правознавства

к.ю.н., доцент

_____ Р.Д. ЛЯШЕНКО

«__» _____ 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувача вищої освіти Канашук Дмитрій Сергійович захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ Т.П. Святогор

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Канашук Д. С. Правові основи боротьби з міжнародним тероризмом. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 081 – Право. – Поліський національний університет. Житомир, 2021.

У роботі досліджується міжнародний тероризм, як суспільно – небезпечне явище. Робота включає в себе поняття, форми, ознаки , причини виникнення тероризму, а також правові механізми боротьби з ним. Практична цінність полягає у детальному проведенні дослідження аспектів пов'язаних з міжнародним тероризмом.

Ключові слова: тероризм, боротьба з тероризмом, виникнення тероризму, терористична діяльність, терористична організація.

ANNOTATION

Kanashuk D. S. Legal bases of fight against international terrorism. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 081 – Law. – Polissya National University, Zhytomyr, 2021.

The paper examines international terrorism as a socially dangerous phenomenon. The work includes concepts, forms, signs, causes of terrorism, as well legal mechanisms to combat it. The practical value lies in the detailed research of aspects related to international terrorism.

Keywords: terrorism, the fight against terrorism, the emergence of terrorism, terrorist activities, terrorist organization.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕРОРИЗМ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ	
1.1 1.1. Визначення поняття тероризм та його генезис	9
1.2. Ознаки та форми тероризму	13
1.3 Об'єктивні причини виникнення та поширення тероризму.	16
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	20
 РОЗДІЛ 2. АНТИТЕРОРИСТИЧНА ПОЛІТИКА ТА ПРАКТИКА МІЖНАРОДНОЇ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ	
2.1. Особливості боротьби з тероризмом у сучасному світі	21
2.2 Глобальна контр-терористична стратегія ООН	24
2.3 Актуальні питання боротьби з тероризмом в Україні в сучасних умовах	27
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	34
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Небезпека міжнародного тероризму є однією з найбільшої проблеми сучасності, яка має глобальний характер та негативно відображається на всіх сферах діяльності суспільства. Історії відома велика кількість терористичних актів, які призвели до порушення політичної, соціальної, культурної, духовної та економічної діяльності держав. Прикладами масових терористичних актів, можуть бути теракти у США (11 вересня 2001 р.), Росії (23 жовтня 2002 р.), Лондоні (7 липня 2005 р.), Франція (13 листопада 2015 р.). Сучасна ситуація у якій ми живемо, потребує поглиблених знань зі сторони суспільства, для забезпечення особистої безпеки, а також оцінки цього небезпечного та дійсно глобального явища.

Серед науковців, які досліджували проблематику тероризму, слід назвати: І. Смазнова, А. Слинько, М. Требін, Р. Мукоїда, В. Антипенко, А. Арістова, Л. Багрій-Шахматов, В. Ліпкан, А. Лисенко, С. Мохончук та інші.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає в аналізі змісту поняття міжнародного тероризму, як соціально-політичного явища, визначення причин виникнення та глобалізації тероризму, а також можливі способи його попередження. Мета обумовлює ряд конкретних задач дослідження, а саме:

- дослідити історію виникнення тероризму;
- визначити ознаки та форми міжнародного тероризму;
- визначити основні причини виникнення та поширення тероризму в сучасному світі;
- дослідити особливості боротьби з міжнародним тероризмом за допомогою міжнародного права;
- проаналізувати правові основи боротьби з тероризмом в Україні;
- проаналізувати глобальну контртерористичну стратегію ООН

Об'єктом дослідження є міжнародні відносини у боротьбі з міжнародним тероризмом.

Предметом дослідження є правові основи боротьби з міжнародним тероризмом

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є наукові методи, які базуються на вимогах об'єктивного аналізу міжнародно-правових питань і проблеми міжнародного тероризму. В основу методології дослідження покладено комплекс спеціальних та загальнонаукових методів. Серед загальнонаукових методів було використано: історичний, логічний, системний, формально-юридичний та інші. Історичний метод пізнання був використаний при вивченні генезису тероризму (підрозділ 1.1); системний метод – для аналізу основних засобів вирішення проблеми міжнародного тероризму (підрозділ 2.2); порівняльно-правовий метод – для проведення дослідження особливостей окремих засобів вирішення проблеми міжнародного тероризму (підрозділ 2.1); формально-юридичний – для дослідження правових норм, які протидіють проявам тероризму (підрозділи 2.2; 2.3); логічний метод дослідження був використаний у процесі пізнання правової основи боротьби з міжнародним тероризмом (1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.2; 2.3).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в можливості використання положень і висновків дипломної роботи для вдосконалення методів боротьби з міжнародним тероризмом

Апробація результатів дослідження. Результати отримані в ході проведеного дослідження, були предметом обговорення на науково – практичних конференціях: I-й Всеукраїнській науково-практичній конференції «Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри» (Вінниця, 10 грудня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку» (Львів, 19-20 листопада 2021 р.); IX міжнародній науково-

практичній конференції «Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі» (Житомир, 11 листопада 2021 р.).

Структура та зміст роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел (46 найменувань)

РОЗДІЛ 1

ТЕРОРИЗМ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ

1.1. Визначення поняття тероризм та його генезис

Тероризм – це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у цілеспрямованому застосування насильства проти населення, тортур, каліцтва, убивств, залякування жителів країни, захоплення влади або вчинення будь-яких інших дій, які посягають на життя та здоров'я не винних людей або застосування погрози з метою вчинення дій зі злочинною метою [1].

Одне з понять «тероризм» яке на сьогодні є змістовним та актуальним запропонував професор В.Петрищев : «Тероризм – це систематичне, соціально і політично вмотивоване, ідеологічно зумовлене використання насильства або погроз застосування такого, за допомогою якого через залякування фізичних осіб здійснюється управління їх поведінкою у вигідному для терористів напрямку, і досягається визначена терористами мета» [2, с. 19].

Однак, важливо розрізняти тероризм від терору, оскільки це різні поняття. Саме Ємельянов В.П. чітко зазначив: «По-перше, тероризм – це одноразово здійснюваний акт або серія подібних актів, тоді як терор має тотальний, масовий, безперервний характер. По-друге, суб'єкти тероризму, на відміну від суб'єктів терору, не те що безмежної, а взагалі ніякої офіційно встановленої (виборним шляхом, внаслідок військової інтервенції і т. п.) влади над соціальним контингентом тієї місцевості, де розгортаються їх дії, не мають. По-третє, суб'єктами терору виступають суспільно-політичні структури, а суб'єктами тероризму – фізичні осудні особи, які досягли віку кримінальної відповідальності. По-четверте, якщо терор – соціально-

політичний фактор дійсності, то тероризм – явище кримінально-правової властивості, і насильство при тероризмі має не загальне, а локальне застосування» [2, с. 37].

Відомий французький філософ, культуролог, соціолог і публіцист Жан Бодріяр, також описав явище : «Тероризм проник скрізь, він слідує як тінь за системою панування, завжди готовий вийти з тіні, наче подвійний агент. Більше немає демаркаційної лінії, яка дозволяла б його позначити, тероризм знаходиться в самому серці культури, яка проти нього бореться, і видимий розрив і ненависть, яку звертають до світу експлуатовані та підпорядковані Заходу, тасмно з'єднується з внутрішнім розламом в системі панування. І цей внутрішній розлам можна протиставити кожному видимому антагонізму. Але з іншого боку, система не може нічого протиставити структурі вірусу, що прийняла форму практично автоматичного реверсу на саму себе власною міццю, – наче апарат влади виділяв фермент, який би його руйнував. І тероризм і є ударною хвилею цієї німої реверсії» [3, с. 143].

Сам термін «тероризм» походить від латинського слова *terror*, що перекладається як страх, жах. Початком терору як метод політичних діянь з'явився під час Великої французької революції , яка розпочалася 4 липня 1789 року, а закінчилася 9 листопада 1799 року . Таким методом користувалися радикальні революціонери для репресій проти своїх політичних супротивників. Таким чином, тероризм став одним зі способів розв'язання політичних проблем методом використання насильницьких дій. Застосування насильства як метода здійснюється як державами відносно політичних опозиціонерів, так і різними підпільними групами осіб проти панівних класів і базового елемента організації суспільства в політичній системі [2, с. 33].

Велика Французька революція (1789-1793 р.) має велике історичне значення, оскільки є прикладом першого революційного масового терору. Це період тероризму та терористичних актів проти зовнішніх та внутрішніх ворогів, які тим чи іншим способом вплинули на дії, що призвели до тяжких

наслідків. Для історії це є прикладом великої кількості убивств, страт та інших насильницьких дій, який можна порівняти з Варфоломіївською ніччю (24 серпня 1572 р) , коли за короткий проміжок часу через релігійні погляди було знищено велику кількість людей [4, с. 94].

Під самим поняттям «терор» розуміється здійснення покарань, арештів, розстрілів вжиті державними органами відносно громадян, які проживають на території держави відносно яких було здійснено репресії. Терор застосовували з метою знищення бажання громадян чинити опір і затвердити своє панування. З наукової точки зору, тероризм розглядається як властива саме опозиційним групам діяльність. Опозиціонери мають мету домогтися політичних поступів з боку держави, а задля цього застосовують насильство, або інші дії насильницького характеру. Таким чином, ціль терористичних дій – досягти зміни у політиці, маніпулюючи владою, групами осіб , представників іноземних держав і міжнародних організацій [2, с. 32].

Наука виділяє три основних позиції на природу тероризму : бойові прояви, кримінальні і соціально-політичні. Згідно з першою позицією тероризм розглядається як своєрідний вид збройних дій і окреслюється як «збройний конфлікт низької інтенсивності» Друга позиція наголошує на кримінальній складовій і класифікує тероризм як вид діянь кримінальної злочинності. Третя позиція наголошує, що тероризм є видом політичної боротьби, яка формується на основі протесту [2, с. 33].

Державним департаментом США, було офіційно сформульоване визначення тероризму, і в ньому зазначається, що це «завчасно обдумане, політично мотивоване насильство, що застосовується проти мішеней, які не беруть участі у воєнних діях (non-combatant targets) субнаціональними групами або підпільними державними агентами» [2, с. 332].

Ще у стародавні часи були зафіксовані перші прояви тероризму. Арістотель першим увів поняття «терор» для тлумачення особливого типу

емоцій, а саме жаху, який був притаманний глядачам трагедії у давньогрецькому театрі [5, с. 171].

Загальновідомим проявом тероризму, а також фактичним терористичним актом було організоване вбивство політичного діяча Аристократичної Римської республіки, диктатора Цезаря (15 березня 44р. до н.е), яке скоїли Марк Юній Брут і Гай Касій [5, с. 171].

Першою з відомих терористичних організацій, які знищували римлян, а також єврейську знать були сікаїри (1 ст. н.е). Цю інформацію вперше було досліджено зі Старого Завіту і праці Йосипа Флавія, і стало відомо, що єврейський народ за допомогою насильства, погроз та інших насильницьких дій боровся з римською колонізацією та зі своїми сусідами. У сікаїрів була особливість, яка притаманна терористичним організаціям, а саме їх тактика здійснення вбивств- світла пора доби, великі скупчення людей і нанесення смертельних ударів за допомогою сіки (короткий кинджал) . Терористичні акти вони здійснювали переслідуючи політичні ,так і корисливі цілі. Задля задоволення мотивів терористичної організації були знищені зерносклади, палаци представників династії Іродів, установи де зберігалася важлива документація, а також інші важливі для політичного впливу матеріальні цінності [5, с. 171].

В історії зберіглася інформація, щодо актів тероризму в формі піратства, які набували статус узаконеної діяльності, і використовувалися державами задля контролю морського простору. Піратство було одним із способів захоплення однією державою, кораблів та інших цінностей другої країни без оголошення війни [5, с. 172].

Терор у радянський час, особливо в часи сталінізму, був грубим, яким керувала політична юстиція, та була визначена частиною юридичної системи, метою якої була придушення будь-яких політичних супротивників, або тих хто вважався такими. Велика кількість людей були репресовані та знищені з політичних мотивів [5, с. 172].

Сучасний тероризм, тобто тероризм 20-21 століття, асоціюється з ісламськими релігійними течіями. Терористичні організації ісламістів використовують не тільки сучасні технології, а і зброю, тому є небезпечними для життя та здоров'я величезної кількості людей. Ісламісти діють у міжнародних масштабах, і є винні у великій кількості терористичних актів, які є загальновідомими (вибухи в аеропортах, захоплення заручників під час мюзиклу «Норд-Ост» у Москві, знищення двох будівель торгових центрів в Нью-Йорку 11 вересня 2001 року, тощо) [5, с. 172].

1.2. Ознаки та форми тероризму

Тероризм нині є проблемою для всього суспільства, яку негайно потрібно вирішувати доступними для людства способами. В останні роки рух тероризму поширюється, розвивається і створює перешкоди на шляху до стабільного розвитку суспільства і держави, тому потрібно аналізувати і правильно застосовувати набуті знання для успішного подолання протиправного фізичного та морального насильства над людьми. Дослідження ознак та форм тероризму є важливими, оскільки ці знання дають змогу вдосконалити законодавство, і спрямувати сили у боротьбі з тероризмом.

На сьогодні існує велика кількість інформації з приводу ознак та форм тероризму, які цілком точно описують дану проблематику. Велика кількість інформації обумовлюється тим, що тероризм постійно набуває нових ознак, оскільки суспільство розвивається, і з'являються нові способи втручання терористичних організацій в життя мирного населення.

Для успішного вдосконалення законодавства, налаштоване на боротьбу з будь-якими проявами тероризму та практики його застосування, проводяться дослідження у сфері кримінально-правової характеристики ознак злочину, оскільки актуальним антитерористичним законодавствам

передбачається покарання за дії, що мають насильницький характер, та спрямовані на здійснення терористичних актів [1].

Дослідники виділяють наступні форми та ознаки тероризму:

1. Стратегія терористичних організацій полягає у тому, щоб за допомогою психологічного чи фізичного насильства привернути увагу до проблеми, та досягти певних змін у певних сферах життя.
2. Однією з форм організованого насильства є тероризм.
3. Тероризм пригнічує волю до протидії з боку громадськості.
4. Спосіб за допомогою якого терористи впливають на свідомість громадян є психологічний шок, допоміжним інструментом якого є усвідомлення того, що будь-то може стати жертвою.
5. Жертвами терористичних актів можуть бути дорослі жінки, чоловіки та навіть діти. Терористи не піддаються ніяким гуманним законам чи правилам.
6. Основною ознакою тероризму є публічність. Терористи використовують усі способи розповсюдження своїх вимог (Інтернет, ЗМІ).
7. Терористичні організації негайно вимагають виконання своїх вимог зі сторони органів влади, а у разі невиконання розпочинають застосовувати психологічне чи фізичне насильство.
8. Більшість терористичних актів були вчинені демонстративно, що свідчить про бажання справити враження на велику кількість людей.
8. Всі дії терористів є раптовими та неочікуваними. Зазвичай терористичні акти виникають у спокійний час.
9. Акти тероризму – це сукупність традиційних форм загальнокримінальних злочинних діянь.

10. Фактична ціль терористів не пов'язана з фізичним чи психологічним насильством над людьми. Жертви тероризму є лише способом за допомогою якого терористи досягають своєї основної мети.

11. Досить часто терористичні організації беруть на себе відповідальність за вчинені акти насильства, оскільки ці прояви є засобом досягнення своєї мети.

12. Тероризм припускає політичне вимагання, але не пов'язаний з публічними повстаннями населення.

13. Тероризм припускає використання новітніх технологій та розробок для досягнення своєї мети. Існує кібертероризм, а також космічний тероризм.

14. Будь-яка організація може бути причетна до тероризму [6, с. 67].

Виходячи з об'єкта терористичних дій, потрібно звернути увагу на важливу частину тероризму, що історично сформувалася, як селективний і «незрячий» терор. Селективний терор спрямований на конкретну особу або групу осіб, із вбивством яких пов'язана відповідна мета терористичної організації. Це може бути посадова особа, яка виконує певну функцію, і цим самим заважає терористичній організації, тому і виникає мета ліквідувати таку особу. Також терористичний акт може бути «сліпим», та здійснюватися проти випадкової групи людей без конкретної місії. Прикладом є вибухи в аеропортах, вокзалах, будинках та інших місцях з великою кількістю невинних людей [7, с. 76].

Форми проявів терористичних організацій є багатобічними, та можуть розрізнятися примусом, погрозами до вбивства великої кількості невинних людей. Аналізуючи історичні факти про реальні терористичні організації можна дійти до висновку, що терористи вдаються до різних способів

насилства над особами. Це може бути фізичне, морально-психологічне та майнове насилля [8, с. 334].

Психологічне насильство є елементом фізичного і майнового насильства, оскільки метою терориста є залякування свого супротивника за допомогою різних способів. Морально-психологічне насильство здійснюється за допомогою шантажу, погроз вбивством та інших дій, які можуть заподіяти шкоду свідомості людини [8, с. 334].

Фізичне насильство самий жорстокий спосіб за допомогою якого терористичні організації бажають досягти своєї мети. Ця форма може здійснюватися за допомогою нанесення фізичних пошкоджень, позбавлення осіб або групи осіб життя, а також інших дій, що спричиняють фізичних страждань [8, с. 334].

Майнове насильство спрямоване на позбавлення політичних партій, організацій та людей, можливості впровадження різних політичних стратегій [8, с. 334].

1.3 Об'єктивні причини виникнення та поширення тероризму

Існування глобальних проблем людства є великою проблемою для суспільства, оскільки вони створюють умови для існування та поширення тероризму. Важливо розуміти, що кожна проблема сучасності може спричинити у свідомості людини ненависть до держави та народу, і стати причиною створеної терористичної організації, яка буде спричиняти страх та страждання невинних громадян. Аналіз глобальних проблем людства є потрібним задля розуміння проблемних питань, які негайно потребують вирішення (бідність, хвороби, відсутність освіти та культури), оскільки це значно зменшить рівень тероризму в суспільстві.

Відомий український політолог, заслужений діяч науки і техніки України та професор Телешун С.О. пише: «Тероризм з'являється там, де утворюються геополітичні порожнини, «гарячі точки», де суттєво ослаблено

владу, неспроможну професійно реалізувати інтереси громадян і яку ці громадяни не зацікавлені підтримувати, де не працюють міжнародні механізми політичного і правового регулювання розвитку суспільства. Від цього не застраховані ні високорозвинені, ні малорозвинені в економічному й соціальному плані країни з будь-якими політичними режимами та державним ладом» [9, с. 166].

Науковці виділяють існування деяких обставин, які створюють умови для виникнення та поширення тероризму, при цьому підставою для цього розглядається економічне та соціально-політичне середовище в країні. Відомий радянський політолог Е. Паїн, характеризуючи вплив економічних факторів на створення суспільних суперечностей, дійшов до думки, що в бідних та нерозвинутих країнах, які перебувають на найнижчих рівнях соціального та економічного розвитку, проявів тероризму і екстремізму фактично не фіксуються. Водночас, у країні, де незначній кількості багатому населенню, протиставляється бідність більшості людей є більші шанси розвитку та поширенню тероризму в суспільстві [2, с. 79].

Російські вчені, які досліджували тероризм на власному прикладі своєї країни, дійшли до висновку, що основними причинами тероризму є релігійні, соціально-економічні та політичні чинники. До основних причин виникнення тероризму, вчені виділили такі фактори:

1. Значне зниження життєвого рівня в поєднанні зі збільшенням соціального розподілу, які викликають негативні соціально-психологічні чинники, як ненависть, злість, заздрість та інші негативні емоції;
2. Економічна криза та зростання цін створюють в громадян психологічний негатив в сторону держави, що може бути причиною виникнення терористичної організації;
3. Загострення стану соціальних і професійних груп;
4. Зростання безробіття є причиною більшості злочинів кримінального характеру, оскільки особи йдуть на злочинну діяльність, задля збагачення.

5. Доступ населення до зброї та військової підготовки. ;
6. Дії що спрямовані на повалення уряду;
7. Розповсюдження в мережі інформації, яка створює у підсвідомості громадян таких установок, що приводять до зростання психологічного, фізичного насильства;
8. Порушення прав та свобод людей, а також принизливе ставлення до них [10, с. 15].

Кабанов П.О. до об'єктивних причин виникнення та поширення тероризму відносить саме такі фактори: загострення ситуації в державі; агресія відносно іноземної держави; дії, що спрямовані на розпалювання національної ворожнечі; соціально-політичні нововведення незвичних для даного суспільства; невдоволення роботою іноземного уряду; зіткнення інтересів двох та більше держав; допущенні помилки урядом; репресії з боку правлячої еліти [11, с. 88].

Доступ до засобів масової інформації має велика кількість громадян, зокрема інтернет-ресурси повною мірою належать до таких засобів, за допомогою яких можна впливати позитивно і негативно на свідомість мільйонів людей в будь-який момент. Психологічний вплив на свідомість громадян можуть використовувати з корисливих мотивів, та застосовувати на користь держав, політичних та терористичних об'єднань. Саме захоплення інформаційного простору (Інтернет, ЗМІ) дає можливість надалі впливати на хід подій у суспільстві. Такі впливи можуть використовувати з різною метою: створювати у свідомості певного кола осіб чи цілої держави негативного ставлення до певних факторів, чинників, соціальної чи етнічної групи, з метою провокування внутрішніх та зовнішніх конфліктів. Такі провокації потребують негайного вирішення задля зменшення рівня тероризму [12, с. 74].

Продукт який транслюється у відкритому доступі для мільйонів жителів, має відповідати цінностям, які будуть позитивно впливати на майбутнє держави. Питання забезпечення безпеки медіапростору може

покладатися не лише на державу, а і на свідомих громадян. Держава, яка обрала принцип демократії, для вільного та відкритого розвитку всіх сфер діяльності держави, має заповнювати інформаційний простір тільки таким продуктом, який не порушує права громадян і не має негативний вплив на свідомість громадян, що може призвести до руйнівних наслідків. Нажаль на сьогодні часто можна зустріти по телебаченню контент, який підриває не лише моральні рамки, а і культурні, які сіють міжнаціональну ворожнечу. Саме таким чином створюють умови для створення терористичних організацій [2, с. 81].

Відомий психолог Д. Ольшанський аналізуючи релігійний вимір тероризму пише: «Цей терор характеризується фанатизмом – гранично звуженим сприйняттям дійсності, неприйняттям того, що відрізняються від «єдино вірних» поглядів, ревною вірою». Існує політичний, релігійний і також ідейний тероризм. Саме релігійний тероризм є проблемою сучасності, оскільки він заснований на вірі в те, що після вбивства кафіра – вбивця потрапляє в рай. Ця інформація з самого дитинства навіюється підростаючому поколінню навіть в школах, тому терористи так рішуче йдуть на вбивство «невірних» задля задоволення своєї мети потрапити до раю» [13, с. 100].

Існування великої кількості віросповідань, створюють розбіжності в думках між людьми. Це часто траплялося в історії. Основною причиною виникнення тероризму на релігійній основі є переконання в тому, що існує одна єдина віра для всіх, а це в свою чергу створює дискримінацію будь-якої релігійної групи, що спричиняє зростання релігійного тероризму та екстремізму. Прикладом може слугувати хрестові походи, під час яких було знищено велику кількість людей, які не були християнами [2, с. 86].

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Отож, виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновки до першого розділу роботи.

1. Тероризм – це суспільно – небезпечне явище, яке є глобальною загрозою для життя, здоров'я людей та для держави в цілому. Терористи застосовують фізичне, морально – психологічне та майнове насильство для досягнення мети терористичної організації. Мета терористичних організацій різноманітна, але в основному вчинені терористичні акти, виправдовуються вирішенням політичних та економічних проблем.

2. Тероризм постійно розвивається та набуває нових ознак та форм. Однак, науковці виділяють декілька основних ознак, які точно описують це явище. Терористичні організації впливають на свідомість людей за допомогою психологічного шоку. Дійсно, терористи намагаються використовувати ЗМІ для розповсюдження пропаганди, закликів, оскільки основною ознакою тероризму є публічність. Дії терористів є раптовими і неочікуваними та можуть привести до жертв невинних жінок, чоловіків та навіть дітей.

3. Основними причинами виникнення та поширення тероризму є бідність, голод, проблеми економічного та політичного характеру, доступ до зброї, а також порушення прав та свобод населення.

РОЗДІЛ 2

Антитерористична політика та практика міжнародної боротьби з тероризмом

2.1 . Особливості боротьби з тероризмом у сучасному світі

Міжнародний тероризм створює небезпеку для життя та здоров'я громадян різних держав, а також загрожує правопорядку та міждержавним відносинам. Тероризм може завдати шкоди будь-якій країні, оскільки не має територіальних обмежень. Запобігання тероризму одне з найбільш важливих питань, яке потребує максимальної уваги з боку громадськості. Тільки за допомогою чіткого плану та ефективних заходів, можна посприяти запобіганню терористичним актам, яких з кожним роком все більше.

Одним із важливих кроків для посилення рівня міжнародної безпеки є взаємодія між компетентними органами, щодо питань протидії тероризму. Саме у Європейському Союзі було вжито серйозні заходи, які посилили взаємодію між міжнародними спеціальними службами. Такий захід відкрив доступ до ефективного обміну важливою інформацією, що своєю чергою підвищило контроль прикордонної служби. Місто Гааги (Нідерланди) стало важливим історичним місцем у боротьбі з тероризмом, оскільки у 2016 році було створено єдину базу даних на основі антитерористичної групи. Доступ до цієї бази даних має понад 20 європейських спецслужб. Згодом була створена ціла система, яка в режимі реального часу фіксує усі подорожі осіб, та іншу інформацію, яку перевіряють правоохоронні органи у цілях безпеки держави [14, с. 13].

Високорозвинені країни використовують сучасні програми, які створені з метою запобігання поширення терористичних ідеологій та іншої інформації, що може втягнути суспільство до участі у терористичних організаціях. Окремим гуманним досягненням є робота спеціальних центрів,

котрі займаються реабілітацією психічного стану осіб, які брали участь у терористичних організаціях. Велику кількість осіб вилікували, та адаптували до мирного життя застосовуючи спеціальні заходи [15, с.192].

Дедалі частіше терористичні організації використовують засоби масової інформації для пропаганди терористичних поглядів та вербування населення. Важливість цього питання полягає в тому, що доступ до Інтернету має велика кількість людей, тому вплив терористичних організацій різко зростає. На сьогодні існують високоефективні технології боротьби з тероризмом створені держаними органами. Прикладом центра боротьби з тероризмом може бути Україна, що нещодавно створила цілу систему, яка зосереджена на аналізі контенту в соціальних мережах, форумах та інших інтернет-джерелах. За допомогою цієї системи, було заблоковано велику кількість сайтів, та їх власників було покарано за статтею 258-2 Кримінального кодексу України за вчинення публічних закликів до вчинення терористичного акту з використанням засобів масової інформації. [15, с.192]

Фінансування тероризму створює глобальну загрозу економіці, політиці та життям невинних громадян. Терористичні організації можуть використовувати кошти для закупівлі зброї, вибухівки та техніки, яку можуть застосувати під час терактів. Посилення протистояння проти фінансування тероризму стало потребою для світу, тому 12 грудня 2016 року Єврокомісія представила систему заходів, які спрямованні на контроль готівки, цінних металів, паперів, посилення прикордонного контролю, а також удосконалення Шенгенської інформаційної системи). Єврокомісія також звернула увагу на процес боротьби з відмиванням коштів. Митні органи збільшили свою ефективність після отримання додаткових повноважень. Будь-яка особа, що викликає підозри, перевіряється на наявність цінностей, що можуть перевищувати норму. [14, с. 13]

Збільшення міграції населення, створює пряму загрозу діяльності терористичних організацій. З огляду на сучасну ситуацію у світі, країни з найбільшими міграційними процесами, посилюють прикордонний контроль

та удосконалюють системи спостереження за мігрантами. Для запобігання незаконного втручання на кордони других держав, створюють новітні технології для спостереження з повітряного простору, що значно зменшує показники незаконної міграції. [14, с. 14]

Останні події у світі, змусили вдосконалити національне законодавство з питань протидії тероризму. Поширення тероризму стало причиною зміни національного законодавства та надання додаткових повноважень правоохоронним органам та спеціальним службам, які займаються питаннями безпеки держави.

Серія терористичних актів у Франції, під час яких загинуло близько 150 людей, та 350 отримали поранення, стали однією з причини реформ, метою яких визначено:

1. Контроль електронних засобів інформації (кореспонденції);
2. Збільшення термінів покарання за вчинення терористичних актів;
3. Суворий режим виконання покарань;
4. Кримінальна відповідальність за недбалу діяльність правоохоронних органів;
5. Посилення боротьби з фінансуванням терористичних організацій та відмиванням коштів;
6. Вдосконалення боротьби з кіберзлочинністю [16].

Російська Федерація також змінили антитерористичне законодавство після терористичних актів у Беслані, Москві, Волгодонську, Буйнакську та інших містах. 3 липня 2016 був ухвалений пакет поправок до КПК :

1. Будь-які записи розмов і повідомлення користувачів мобільного зв'язку повинні зберігатися на серверах протягом трьох років. Спецслужби мають право вимагати їх у разі необхідності.;
2. Визнання злочинцем особу, яка володіла інформацією терористичного характеру, але не повідомила спеціальні служби.;
3. Посилення кримінальної відповідальності за вербування, пособництво та фінансування тероризму;

4. Знижено до 14 років вік осіб, які можуть бути притягнуті до відповідальності за вчинення терористичних актів [17];

Глобальна контр-терористична стратегія ООН

Глобальна контр-терористична стратегія Організації Об'єднаних Націй - це міжнародний акт, який призначає загальну стратегію для успішного подолання тероризму на міжнародному рівні.

За допомогою цього унікального документу, учасникам стратегії стало можливим зміцнити зусилля у боротьбі з тероризмом. Вперше всі члени ООН підтвердили та погодили стратегічний підхід у боротьбі з тероризмом 8 вересня 2006 року, та оголосили про неприйнятність проявів тероризму у всіх його проявах, оскільки це унеможлиблює спокійний розвиток держави, та безпечне життя для мільйонів жителів. Окрім цього було чітко оголошено про рішучість робити все можливе, для того щоб зміцнити потенціал великої кількості країн, та скоординувати дії для забезпечення контртерористичної діяльності в системі ООН [18]

Стратегія реалізувала велику кількість заходів, які запропонував Генеральний секретар у своїй доповіді 2 травня 2006 року «Єдність у боротьбі з тероризмом: рекомендації по глобальній контр-терористичній стратегії». Глобальна Контр-терористична Стратегія ООН містить наступні 4 розділи:

1. Заходи щодо запобігання і боротьби з тероризмом;
2. Заходи щодо запобігання тероризму за допомогою зміцнення потенціалу держав;
3. Заходи щодо усунення умов, які впливають на розповсюдження тероризму;
4. Заходи щодо поваги прав людини і забезпечення верховенства права [18].

Глобальна контр-терористична стратегія ООН є набором принципів та заходів, реалізованих резолюцією ГА ООН (A/RES/60/288) та планом дій, що є основою діяльності, яка спрямована проти міжнародного тероризму.

Стратегія ООН визначила головні принципи:

1. Будь-які прояви тероризму представляють небезпеку для життя та здоров'я суспільства. Прояви тероризму підлягають негайному покаранню, незалежно від мети, цілей терористичних організацій.
2. Необхідно об'єднатися та посилити співробітництво між державами для запобігання та протидії тероризму.
3. Боротьба проти міжнародного тероризму повинна керуватися Генеральною Асамблеєю ООН, оскільки ГА ООН є основним міжнародним органом, який володіє широким представництвом та є компетентним вирішувати питання міжнародного тероризму [18].

Законодавчою основою стратегії є універсальні документи ООН, що стосуються попередження міжнародного тероризму і боротьби з ним:

1. Конвенція про злочини та деякі інші акти, що вчинюються на борту повітряних суден була прийнята 14 вересня 1963 в Токіо. [19].
2. Гаазька конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16.12.1970 [20].
3. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації була прийнята в Монреалі 23 вересня 1971 року. [21].
4. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства в аеропортах, які обслуговують міжнародну цивільну авіацію, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації від 24.02.1988 в Монреалі [22].
5. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації від 10.09.2010 в Пекіні [23].
6. Протокол, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 10.09.2010 в Пекіні [24].

7. Монреальський протокол 2014 року, що змінює Конвенцію про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден 2014 [25].

8. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів від 14.12.1973 в Нью-Йорк .(Конвенцію ратифіковано Україною 20.01.1976) [26].

9. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17.12.1979 (Конвенцію ратифіковано Указом Президії Верховної Ради УРСР від 08.05.1987 № 3954-XI) [27].

10. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок від 26.10.1979 прийнятий у Вені (Конвенцію ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 05.05.1993 № 3182-XII) [28].

11. Поправка 2005 року до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу (Поправку ратифіковано Законом України від 3 вересня 2008 року № 356-VI) [29].

12. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства від 10.03.1988 прийнята у Римі (Конвенцію ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 17.12.1993 № 3735-XII) [30].

13. Протокол 2005 року до Конвенції про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства (англ. 2005 Protocol to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation) [31].

14. Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі від 10.03.1988 (Протокол ратифіковано Постановою Верховної Ради України від 17.12.1993 № 3735-XII) [32].

15. Протокол 2005 року до Протоколу 1988 року про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ,

розташованих на континентальному шельфі (англ. 2005 Protocol to the Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms located on the Continental Shelf) [33].

16. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення від 01.03.1991 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 03.12.1997 р. № 687/97-ВР) [34].

17. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15.12.1997 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 29.11.2001 № 2855-III [35].

18. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09.12.1999 прийнята в Нью-Йорк. (Конвенцію ратифіковано Законом України від 12.09.2002 р. № 149-IV) [36].

19. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму від 14.09.2005 (Конвенцію ратифіковано Законом України від 15.03.2006 № 3533-IV) [37].

Важливість цих документів полягає в тому, що вони регулюють велику кількість питань, які потребують максимальної уваги зі сторони світової спільноти.

Актуальні питання боротьби з тероризмом в Україні в сучасних умовах

Організація Об'єднаних Націй визнає тероризм глобальною проблемою людства, яка спричиняє загрозу миру та життям мільйонів людей. Україна розуміє стурбованість щодо такої глобальної загрози, тому підтримує світову спільноту, і застосовує нові комплекси спрямовані на боротьбу з тероризмом.

Боротьба з тероризмом- діяльність, що спрямована на швидке та ефективне виявлення, запобігання, припинення проявів тероризму. Боротьба з тероризмом складається з таких принципів: законності та неухильного додержання прав і свобод людини і громадянина; комплексного використання з цією метою правових, політичних, соціально-економічних, інформаційно-

пропагандистських та інших можливостей; пріоритетності попереджувальних заходів; покарання за вчинення злочину; захист здоров'я та життя жертв тероризму; використання різних методів боротьби з тероризмом; нерозголошення інформації про тактику антитерористичної операції, а також про склад учасників; співробітництво з іноземними державами [1].

Одне з визначень терміну боротьби з тероризмом, запропонував український учений, мислитель і стратегічний архітектор Ліпкан В.А. «Боротьба з тероризмом – 1) система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних, бойових та інших заходів, що здійснюються спеціально уповноваженими органами державної влади з метою попередження, виявлення і припинення актів тероризму і терористичних злочинів, а також нейтралізації посттерористичних ситуацій, розкриття злочинів цієї категорії, виявлення винних і їх покарання [38, с. 186];

2) сукупність заходів економічного, політичного, правового, психологічного, організаційного, технічного характеру, які спрямовані на запобігання (послаблення) факторів, які сприяють вчиненню тероризму, на попередження, припинення, реєстрацію, розкриття (розшук терористів) і розслідування тероризму, на здійснення кримінального правосуддя, виправлення осіб, що вчинили акти тероризму, і контроль за їх поведінкою для відбуття ними покарання, а також компенсацією негативних наслідків [38, с. 186];

3) діяльність з попередження, виявлення і припинення актів тероризму [38, с. 186];

4) діяльність з метою викорінення тероризму як деструктивного, руйнівного і суспільно-небезпечного явища, що включає підготовку та реалізацію державами й уповноваженими ними органами комплексної системи політико-правових, соціально-економічних, інформаційних, виховних, організаційних, оперативно-розшукових, розвідувальних і

контррозвідувальних, спеціальних та інших заходів, спрямованих на запобігання, виявлення, припинення терористичної діяльності, мінімізації її наслідків, встановлення та усунення причин і умов, які їй сприяють» [38, с. 186].

При цьому, варто зазначити, що Ліпкан В. А ввів у науковий обіг поняття: «Протидія тероризму- діяльність органів державної влади та органів самоврядування з:

1) попередження тероризму, зокрема з виявлення і подальшого усунення причин і умов, що сприяють здійсненню терористичних актів (профілактика тероризму);

2) виявлення, попередження, припинення, розкриття і розслідування терористичного акту (боротьба з тероризмом);

3) мінімізація і (або) ліквідація наслідків проявів тероризму» [38, с. 186].

Правовою основою боротьби з тероризмом в Україні є Кримінальний кодекс України, Конституція України, закон України «Про боротьбу з тероризмом» та інші закони України, Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, укази Президента України., а також інші важливі міжнародні договори, які були підтвердженні згодою Верховної Ради України.

Існують нормативно-правові акти, які також стосуються проблеми протидії терористичної діяльності. До них можна віднести Закони України «Про службу безпеки України» [39], «Про розвідку» [40], «Про основи національної безпеки України» [41], «Про національне антикорупційне бюро України» [42], «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [43], «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» [44], «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [45]

Суб'єкти, які у межах своєї компетенції здійснюють боротьбу з тероризмом є:

1. Міністерство оборони України;
2. Міністерство внутрішніх справ України;
3. Служба безпеки України;
4. Управління державної охорони України;
5. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує виконання кримінальних покарань;
6. Центральний орган виконавчої влади у сфері захисту державного кордону;
7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері життєзабезпечення, транспорту та зв'язку;

До виявлення, запобігання і припинення терористичної діяльності у разі необхідності долучається також:

1. Служба зовнішньої розвідки України;
2. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України;
3. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я;
4. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику в електроенергетичному, вугільно-промисловому та нафтогазовому комплексах;
5. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну аграрну політику;
6. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;
7. Центральні органи виконавчої влади, що забезпечують

Для знищення терористичної загрози в Україні проводиться антитерористична операція, мета якої спрямована на попередження

тероризму за допомогою скоординованих заходів. Проведення АТО приймається керівником Антитерористичного центра при СБУ за письмовим дозволом Голови Служби безпеки України або керівником регіонального органу Служби безпеки України. Президент України має бути негайно проінформований у випадку проведення антитерористичної операції. Органи місцевого самоврядування, державні органи, об'єднання громадян мають повідомляти про будь-яку інформацію, що може позитивно вплинути на процес боротьби з тероризмом [1].

Антитерористична операція вважається завершеною тільки якщо загроза життю та здоров'ю громадян припинена. Рішення про завершення АТО приймає керівник оперативного штабу з управління цієї операції [1].

Особи, які пов'язані з терористичною діяльністю, притягаються до кримінальної відповідальності, згідно Кримінального кодексу України (статті терористичного акту за статтею 258 частиною 1 Кримінального кодексу України – позбавлення волі на строк від 5 до 10 років з конфіскацією майна або без такої. За частиною 2 статті 258 Кримінального кодексу України щодо повторного вчинення терористичного акту або за попередньою змовою групою осіб, або якщо терористичний акт призвів до заподіяння значної майнової шкоди чи інших тяжких наслідків - позбавлення волі на строк від 7 до 12 років з конфіскацією майна або без такої. [46]

За частиною 3 статті 258 Кримінального кодексу України щодо загибелі людини - позбавлення волі на строк від 10 до 15 років з конфіскацією майна або без такої. Якщо особа повідомила про можливу загрозу терористичного акту правоохоронні органи, а також добровільно сприяла його припиненню і розкриттю, а також якщо ці дії позитивно вплинули на справу, та допомогли відвернути загрозу вчинення терористичного акту- її звільняють від кримінальної відповідальності за статтею 258 частини 1 Кримінального кодексу України. [46]

У разі активних дій, внаслідок яких іншу особу спонукають до участі в терористичній організації за допомогою шантажу, обману або іншим шляхом впливу на свідомість конкретної особи - карається позбавленням волі на строк від 3 до 5 років. Якщо особа повторно вчинила даний злочин або щодо багатьох осіб чи за попередньою змовою – караються позбавленням волі на строк від 4 до 7 років [46].

Терористичні організації використовують психологічний вплив на свідомість людей за допомогою доступних людству методів. Одним з таких є публічні заклики до вчинення терористичного акту. В засобах масової інформації існують відео та інші матеріали, які містять пропаганду тероризму, і саме такі заклики карають виправними роботами на строк до 2 років або арештом на строк до 6 місяців, або обмеженням волі на строк до 3 років чи позбавленням волі на той самий строк з конфіскацією майна або без такої [46, ст. 258-2].

Зазвичай терористи намагаються масштабувати свою діяльність, та створюють терористичну організацію, якою керують та координують учасників. Саме такі дії караються Кримінальним кодексом України на строк від 8 до 15 років з конфіскацією майна або без такої. Організатор звільняється від кримінальної відповідальності, якщо добровільно повідомив правоохоронні органи про діяльність терористичної організації, та посприяв запобіганню вчинення злочинів [46, ст. 258-3].

Сприяння вчиненню терористичного акту за допомогою вербування, озброєння або навчання особи з метою вчинення терористичного акту - караються позбавленням волі на строк від 3 до 8 років з конфіскацією майна або без такої. Якщо особа вчиняє злочин повторно, або з попередньою змовою осіб - карають позбавленням волі на строк від 5 до 10 років з конфіскацією майна або без такої [46, ст. 258-4].

Фінансування терористичних організацій, а також надання коштів на реалізацію планів терористичних груп та об'єднань. Закупівля зброї, вибухівки, техніки та інших матеріальних речей, що можуть призвести до

тяжких наслідків караються позбавленням волі на строк від 5 до 8 років ,а також заборобою обіймати певні посади на строк до двох років та з конфіскацією майна. Якщо дії були вчинені повторно та призвели до заподіяння шкоди- караються позбавленням волі на строк від 8 до 10 років. 46, ст. 258-5]

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Отож, виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновки до першого розділу роботи.

1. Міжнародний тероризм – це глобальна проблема людства, яку намагається вирішити світова спільнота. Для ефективної протидії тероризму застосовують сучасні технології, а також новітні заходи. Фактично кожного дня створюються умови, які пригнічують розвиток тероризму. Важливим кроком стала співпраця держав, яка і дає стрімкий прогрес у плані міжнародної безпеки.

2. Глобальна контртерористична стратегія ООН є фундаментом у боротьбі з тероризмом. Стратегія реалізувала велику кількість заходів та принципів, які збільшують потенціал країн у боротьбі з міжнародним тероризмом.

3. Питання боротьби з тероризмом в Україні є актуальним, оскільки сучасна ситуація в країні цьому свідчить. Антитерористична операція, яка нині триває на території України – це захід, що спрямований побороти терористичну загрозу. Правовою основою боротьби з тероризмом в Україні є закони, кодекси, Конституція України, міжнародні договори, а також конвенції. Окрім цього, існують спеціальні органи, які компетентні у боротьбі з тероризмом.

ВИСНОВКИ

Провівши детальне дослідження теми дипломної роботи, можна зробити наступні висновки, які розкривають сутність поставлених за мету завдань. По-перше, у ході проведеної роботи ми зрозуміли, що тероризм- це суспільно- небезпечне явище, яке застосовується з метою задоволення потреб та цілей терористичних організацій за допомогою фізичного, психологічного чи майнового насильства.

По-друге, досліджуючи ознаки та форми міжнародного тероризму в сучасному суспільстві, ми дійшли наступних висновків: тероризм являється однією з форм організованого злочину; фактично всі дії терористичних організацій є раптовими та неочікуваними; основною ознакою тероризму виступає публічність; жертвами тероризму можуть бути дорослі чоловіки, жінки та навіть діти; тероризм пригнічує волю громадськості; основним способом впливу тероризму на людей є психологічний шок; основною причиною проявів насильства та погроз, являється незадоволені терористичними організаціями вимоги; мета тероризму полягає у приверненні уваги до проблеми, а стратегією є досягнення змін; насильство застосовують для досягнення мети; терористами можуть бути особи будь-якої національності, віку, статі.

По-третє, досліджуючи об'єктивні причини виникнення та поширення тероризму, ми дійшли до висновку, що їх виникнення пов'язане з певними обставинами, які створюють напругу серед населення та провокують їх до вчинення злочинної діяльності. До основних причин виникнення тероризму можна віднести низький рівень життя, релігію, доступ населення до зброї. В суспільстві де панують бідність, хвороби, війни, низький рівень освіти серед молодого покоління, викликає внутрішню боротьбу, і як правило прояви насилля, що згодом переростають в міжнародний тероризм.

По-четверте, розглядаючи особливості боротьби з тероризмом, стало відомо про основні способи протидії тероризму. Велика кількість країн, які

об'єдналися заради вирішення проблеми тероризму в сучасному світі, використовують високоефективні технології, які допомагають швидко та ефективно знищити чинники тероризму.

До методів боротьби з тероризмом слід віднести: посилення прикордонного руху; контроль засобів масової інформації; єдина база даних антитерористичної групи; покращення рівня життя; боротьба з фінансуванням тероризму; контроль за міграцією населення; розповсюдження інформації, яка викликає позитивні емоції; вдосконалення законодавства;

По-п'яте, ми звернули увагу на глобальну контр-терористичну стратегію ООН, яка стала фундаментом правового забезпечення боротьби з тероризмом. Генеральна Асамблея ООН прийняла цю стратегію 8 вересня 2006 року, та цим реалізувала низку заходів та принципів спрямованих проти міжнародного тероризму. Законодавчою основою Стратегії ООН є універсальні документи, що стосуються боротьби з міжнародним тероризмом.

По-шосте, ми звернули увагу на боротьбу з тероризмом в Україні в сучасних умовах. Правовою основою боротьби з тероризмом в Україні є Кримінальний кодекс, Конституція України та закони України, які поширюються на боротьбу з тероризму в Україні. Суб'єктами протидії тероризму є Міністерство оборони України, Служба безпеки України, Міністерство внутрішніх справ України, Національна поліція та інші компетентні органи. Для запобігання терористичної загрози на території України проводиться антитерористична операція, яка є основним способом вирішення проблемного питання, що несе загрозу для життя жителів держави. Президент України має бути негайно повідомлений у разі проведення антитерористичної операції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003, № 25, ст.180.
2. В. В. Середа, І. Р.Серкевич; за заг. ред. В. С. Канціра. Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія: монографія / Львів: ЛьвДУВС, 2016. 188 с.
3. Бодрийяр Ж. Дух терроризма. Войны в Заливе не было: сборник / Жан Бодрийяр; [пер. с франц. А. Качалова]. М.: РИПОЛ классик, 2016. 222 с.
4. Канашук Д.С. Визначення поняття тероризм та його генезис. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі: Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі : зб. наук. ст. за матеріалами ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (Житомир, 11 листопада 2021 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Поліський нац. ун-т. Житомир, 2021. С. 93–95.
5. Коршак М. А. Генеза тероризму та його характеристика [Електронний ресурс] / М. А. Коршак // Юридичний науковий електронний журнал. 2018. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2018/5_2018.pdf (дата звернення : 11.11.2021).
6. Ліпкан В.А. Тероризм: юридична дефініція та зміст // Тероризм і боротьба з ним. Президенту України, ВРУ, Уряду України, органам центр. і місцев. виконав. влади.; Аналіт. розробки, пропоз. наук. і практ. працівників: Міжвід. наук. зб. / За ред. А.І. Комарової, Ю.В. Землянського, В.О. Євдокимова та ін. - К.: НДІ “Проблем людини”, 2000. Т. 19 (1). 610 с.
7. Канашук Д.С. Ознаки та форми міжнародного тероризму. Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19-20 листопада 2021 р. Львів: Західноукраїнська організація: «Центр правничих ініціатив», 2021. Ч. 2. С. 76-78.

8. Серкевич І.Р. Визначення поняття тероризм та його генезис // Часопис Київського університету права. 2011. № 4. С. 331–335.
9. Телешун С. О. Сучасний тероризм – українські реалії / С. О. Телешун. Політ. менеджмент. 2005, № 1, С. 163–169. URL: <http://www.politik.org.ua> (дата звернення : 11.11.2021).
10. Михеев И. Р. Терроризм: понятие, ответственность, предупреждение. С. 15. URL: http://crime.vl.ru/docs/stats/stat_62.htm (дата звернення : 12.11.2021).
11. Кабанов П. А. Политический терроризм: криминологическая характеристика и меры сдерживания / П. А. Кабанов. Нижнекамск: Гузель, 1998. 40 с.
12. Канашиук Д.С. Об'єктивні причини виникнення та поширення тероризму. Правові системи суспільства: сучасні проблеми та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 19-20 листопада 2021 р. Львів: Західноукраїнська організація: «Центр правничих ініціатив», 2021. Ч. 2. С. 74–76
13. Ольшанский Д. В. Психология терроризма / Д. В. Ольшанский. СПб: Питер, 2002. 298 с.
14. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є.]; за заг. ред. О.О. Резнікової. К.: НІСД, 2017. 60 с.
15. Канашиук Д.С. Антитерористична політика та практика міжнародної боротьби з тероризмом. Забезпечення прав людини: національний та міжнародний виміри: зб. наук. ст. за матеріалами науково-практичної конференції, м. Вінниця, 10 грудня 2021р. С. 192-194.
16. Резолюция 2249 (2015), принятая Советом Безопасности на его 7565-м заседании 20 ноября 2015 года. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU15087.html (дата звернення: 08.10.2021)

17. Про протидію тероризму (ред. 06.07.2016). Закон Російської федерації від 20 липня 2016 року N 374-З.

18. Доповідь генерального секретаря ООН 27 квітня 2006 A/60/825 «Єдність у боротьбі з тероризмом: рекомендації по глобальній контртерористичній стратегії» URL: <https://www.unodc.org/pdf/terrorism/Global/ru/3r60-825ru.pdf> (дата звернення: 09.10.2021).

19. Конвенція про злочини та деякі інші акти, що вчинюються на борту повітряних (ГА ООН від 14.09.1963р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_244 (дата звернення: 10.11.2021).

20. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден відповідно до Статуту Організації Об'єднаних націй: ГА ООН від 16.12.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text (дата звернення: 10.11.2021).

21. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: ГА ООН від 23.09.1971р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text (дата звернення: 10.11.2021).

22. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства в аеропортах, які обслуговують міжнародну цивільну авіацію, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної: ГА ООН від 24.02.1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_269#Text (дата звернення: 10.11.2021).

23. Конвенція про боротьбу з незаконними актами по відношенню до міжнародної цивільної авіації: ГА ООН від 10.09.2010р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954_013#Text (дата звернення: 10.11.2021).

24. Протокол, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних: ГА ООН від 10.09.2010р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954_014#Text (дата звернення: 10.11.2021).

25. Протокол, що змінює Конвенцію про злочини та деякі інші акти, що здійснюються на борту повітряних суден: ГА ООН від 04.04.2014р. URL:

https://www.icao.int/secretariat/legal/list%20of%20parties/montreal_prot_2014_en.pdf (дата звернення: 11.11.2021).

26. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів: ГА ООН від 14.12.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_389#Text (дата звернення: 10.11.2021).

27. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників: ГА ООН від 17.12.1979р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_087#Text (дата звернення: 10.11.2021).

28. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок: ГА ООН від 26.10.1979р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_024#Text (дата звернення: 10.11.2021).

29. Поправка до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу: ГА ООН від 03.09.2008р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/951_013#Text (дата звернення: 10.11.2021).

30. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства: ГА ООН від 10.03.1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_220#Textm (дата звернення: 10.11.2021).

31. Протокол до Конвенції про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства: ГА ООН від 14.10.2005р. URL: <https://www.refworld.org/docid/49f58c8a2.html> (дата звернення: 10.11.2021).

32. Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі: ГА ООН від 10.03.1988р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_093#Text (дата звернення: 10.11.2021).

33. Протокол до Протоколу 1988 року про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих

на континентальному шельфі: ГА ООН від 14.10.2005р. URL: <https://www.refworld.org/docid/49f58cee2.html> (дата звернення: 10.11.2021).

34. Конвенція про маркування пластичних вибухових речовин з метою їх виявлення: ГА ООН від 01.03.1991р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_016#Text (дата звернення: 10.11.2021).

35. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом: ГА ООН від 15.12.1997р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_374#Text (дата звернення: 10.11.2021).

36. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму: ГА ООН від 09.12.1999р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_518#Text (дата звернення: 10.11.2021).

37. Міжнародна конвенція про боротьбу з актами ядерного тероризму: ГА ООН від 14.09.2005р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d68#Text (дата звернення: 10.11.2021).

38. Ліпкан В. А. Тероризм: юридична дефініція та зміст // Тероризм і боротьба з ним.: міжвід. наук. зб. / за ред. А. І .Комарової, Ю. В. Землянського, В. О. Євдокимова та ін. К.: НДІ «Проблем людини», 2000. Т. 19(1). 610с.

39. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 27, ст.382.

40. Про розвідку: Закон України від 17.09.2020 № 912-ІХ.

41. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, №39, ст.351.

42. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 47, ст.2051.

43. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 16, ст.146.

44. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 1993, №35, ст.358.

45. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994 р. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2012, № 19-20, ст.179.

46. Кримінальний кодекс України,. Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 11.10.2021).